

Motion till riksdagen 2007/08:Ju257

av **Lena Olsson m.fl. (v)**

Hatbrott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbildningsinsatserna vad gäller hatbrott ska intensifieras hos alla myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med brottsoffer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att man ska se över hur hatbrott kan registreras på ett tydligare sätt i polisanmälningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens kunskaper om hatbrott ska förbättras.

Allmänt om hatbrott

Hatbrott är en samlingsbenämning för en rad olika typer av brott som orsakas av hat mot enskilda personer på grund av deras förmodade etnicitet, nationella ursprung eller sexuella läggning. Dessa brott rör sig om såväl egendomsbrott som brott mot person.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har ansvar för hatbrottsstatistiken i Sverige. Där delas anmälningarna upp i fyra olika kategorier. Dessa och deras andel av det totala antalet anmälningar som bedöms som hatbrott, ser ut som följer: främlingsfientliga motiv (67 %), islamofobiska motiv (8 %), antisemitiska motiv (4 %) samt homofobiska motiv (21 %). Antalet anmälningar om hatbrott har stadigt ökat år för år. Till viss del beror detta på förändringar i statistikföringen och på att islamofobiska motiv har tillförts nyligen. Det har också skett en positiv ökning i anmälningsbenägenheten. Men enligt Brå går det trots detta att konstatera att det skett en faktisk ökning av hatbrotten i Sverige.

De vanligaste brottsrubriceringarna när det är fråga om hatbrott är olaga hot och ofredande, som utgör 36 %. Därefter kommer våldsbrott (20 %),

Fel! Okänt namn på

ärekränkning (19 %), hets mot folkgrupp (12 %) och olaga diskriminering (6 %), enligt Brås statistik för 2006.

2006 uppgick det totala antalet anmälningar som identifierades som hatbrott till 3 259 stycken.

Att öka rättsväsendets kunskaper om rasistiska brott är en mycket viktig uppgift. Det har sedan länge varit en av de prioriterade brottstyperna, men detta till trots ökar antalet brott ständigt medan antalet gärningsmän som döms inte ökar i samma omfattning.

Homofobiska hatbrott

Homofobiska brott behöver inte nödvändigtvis riktas mot HBT-personer, utan grundar sig på om det kan antas att gärningsmannen hade ett homofobt syfte med sin gärning. Exempelvis statistikför Brå ett brott som homofobt hatbrott om en grupp unga män uppges ha misshandlat en man på grund av en tro att denne är homosexuell, även om han egentligen är heterosexuell.

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT-personer) utsätts ofta för olika typer av diskriminering, förtryck och våld. Även på senare år har dessa brott ökat både sett till antalet anmälningar och enligt undersökningar bland unga HBT-personer. I en studie från kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet från 2004 uppgav 52 % av de tillfrågade att de utsatts för olika hatbrott, år 1996 gav 25 % samma svar. I 80 % av fallen handlade det om förtal och förolämpningar, 24 % om diskriminering på arbetsplatsen och 12 % hade drabbats av våldsbrott. Enligt utredningen är unga HBT-personer mest utsatta då det framkommer att av dem under 20 år har 77 % drabbats av hatbrott.

Offer för hatbrott

När det gäller rasistiska brott handlar det om en dubbel oförrätt eftersom offren är offer för såväl kriminell verksamhet som hat. Attacken riktar sig mot offrets bakgrund, kultur, identitet eller arv. Detta kräver särskilda insikter när det gäller bemötandet av hatbrottens offer.

I en lägesbeskrivning från Socialstyrelsen från år 2005, "Sexuell läggning och bemötandet i socialtjänsten", redovisas att HBT-personer får ett dåligt bemötande på det sociala området. Bemötandefrågan aktualiseras också i de fall HBT-personer är brottsoffer.

Att drabbas av hatbrott kan medföra ett särskilt psykiskt lidande och detta måste beaktas i brottsofferarbetet, vilket kräver att de rättsvårdande myndigheterna har god kunskap om sådana brott. Utbildningsinsatserna vad gäller hatbrott bör intensifieras hos alla myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med brottsoffer.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Polisens arbete mot hatbrott

Som tidigare nämnts ansvarar Brå för hatbrottsstatistiken i Sverige, efter att ha tagit över uppgiften från Säpo. Arbetet försvåras emellertid av de rapporteringsrutiner som finns inom polisen när det gäller hatbrott. I polisens statistik finns nämligen inga särskilda koder för hatbrott. I stället måste statistik föras utifrån tolkningar av den fritext som skrivs in i varje anmälan. Detta innebär ett problem för det första eftersom det självklart blir svårare att på ett enkelt sätt sälla ut hatbrotten. För det andra ställer det krav på att enskilda poliser är tydliga med hur de skriver om hatbrott när de konstaterar att det rör sig om ett sådant, vilket de enligt Brå inte alltid gör. Det bör ses över hur hatbrott kan registreras på ett tydligare sätt i polisanmälningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det får emellertid också problem med att många poliser inte har tillräckliga kunskaper om hatbrott och följaktligen inte kan rapportera om dem enligt forskaren Eva Tiby. Hon har konstaterat att många poliser själva säger att de inte har tillräckliga kunskaper.

Detta får självklart flera konsekvenser. När hatbrott inte synliggörs i polisanmälningarna kan de omöjligt redovisas på ett rättvisande sätt i statistiken. Men det leder också till att en viktig del av det anmälda brottet förblir outredd. Frågan om det rör sig om ett hatbrott eller inte bör i stället vara en levande fråga för poliser och åklagare i förundersökningens alla skeden.

Vid polisen i Stockholms län finns en särskild hatbrottsjour. Detta är ett lovvärt initiativ, även om det inte är tillräckligt ens i detta län. Även där är det inte säkert att en person som utsätts för ett hatbrott vänder sig just till denna jour, utan vänder sig till polisen på det sätt som i vanliga fall görs.

För att möta detta måste kunskaper om hatbrott utgöra en viktig del i den grundläggande polisutbildningen samtidigt som den tjänstgörande poliskåren behöver få vidareutbildning i frågorna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 26 september 2007

Lena Olsson (v)

Marianne Berg (v)

Gunilla Wahlén (v)

Hans Linde (v)

Alice Åström (v)